

**Grup d'Estudis de la
Vall d'Horta i la Muntanya Pelada**

Gener 2010

Grup d'Estudis de la
Vall d'Horta i la Muntanya Pelada

Coneixement i defensa del patrimoni cultural

Existeixen associacions, grups, la ciutadania en general i la mateixa administració municipal i autonòmica, que en diferents actuacions regula, vetlla i està amatent a molts aspectes de patrimoni cultural del nostre entorn de convivència. Malgrat això, ens trobem que les actuacions previstes sobre objectes del patrimoni molt sovint no s'ajusten al que beneficia a la ciutadania en general, ja que es té un concepte del que és patrimoni, restringit a elements o espais que convencionalment es creu que han de ser més valorables que d'altres.

El coneixement històric dels espais, la gent, els entorns socials... dels nostres barris és primordial per tenir criteris per defensar actuacions envers el nostre patrimoni cultural.

Unes quantes persones hem reflexionat i parlat durant força temps sobre aquestes qüestions que ens inquieten i hem anat pensant de quina manera podríem col·laborar a fer-hi alguna cosa. Vam prendre contacte amb persones i associacions veïnals per trobar una línia d'actuació que fos viable i operativa i hem vist la necessitat de crear un grup d'estudis per fer efectiu l'objectiu doble de fer recerca històrica i defensar el nostre patrimoni. D'aquí ha nascut **el Pou. Grup d'estudis de la Vall d'Horta i la Muntanya Pelada**.

Creiem que cada cop més els habitants dels nostres barris tenim una sensibilització més gran en evitar que es degradin espais, perquè es conservi allò que serveix per donar cohesió, sentit de pertinença a la comunitat, reconeixement d'espais particulars; i que puguem transmetre a les generacions futures allò que les anteriors ens han llegat.

Constatem que existeixen espais dels nostres barris, que s'han transformat molt i que es fa urgent aconseguir accions de preservació de llocs que són testimoni de la història d'allà on vivim i que cal evitar la seva transformació o desaparició.

En moltes zones sense el pes demogràfic, econòmic, polític... que hi ha a l'àrea metropolitana de Barcelona, han emprès accions per conservar, rehabilitar, donar a conèixer, convertir en valor afegit... zones, barris, edificis, etc. que formen part de la història d'aquell lloc. Nosaltres també podem aspirar a tenir petites zones que encara no han desaparegut per poder donar tot el valor pedagògic i cultural que tant ens cal per saber defensar allò valorable. El formar part d'una gran ciutat, que té concentrat quasi tot el seu valor històric i cultural en el seu nucli antic primitiu, fa que no s'hagin valorat en molts moments qüestions que donen personalitat pròpia als barris més allunyats del centre.

Volem actuar com a equip de treball de recerca històrica i de defensa del patrimoni, i per això entomem aquests temes per dirigir els nostres esforços cap a una direcció: emprendre accions que comportin resultats de

recuperació, fixació, divulgació, informació... sobre la història dels nostres barris.

Voldríem començar a posar remei a aquesta mancança demanant al Districte accions concretes. Volem treballar en xarxa, aconseguint resultats poc a poc, però per arribar a fites importants. Sabem de sobres que el coneixement i el diàleg porten a una entesa segura.

Principis d'actuació

Dins del marc territorial del districte Horta-Guinardó pretenem col·laborar i emprendre accions de protecció del patrimoni i fer recerca històrica i activitats informatives i divulgatives, que tendeixin a estendre el coneixement dels nostres barris a la ciutadania.

Per tenir clar sobre què considerem **Patrimoni Cultural**, en un sentit ampli, detallem els elements següents:

- Casa, masia, edifici, monument o altre element arquitectònic, o la part que en quedi, catalogat o no per l'administració, amb valor *històric o social*, segons consideració de la ciutadania en general.
- Petits elements amb aquest valor *històric o social*, que formen part d'un context digne de recordar.
- Espais arqueològics catalogats o no.
- Espais paisatgístics naturals, urbans o mixtos, que amenacen a desaparèixer.
- Arbres, vegetació i jardins que formen part del paisatge històric, tant públic com privat.
- Conjunts urbanístics que tenen una unitat històrica i social, i formen part del paisatge cultural col·lectiu.
- Patrimoni humà de testimonis, experiències i trajectòries vitals, que s'hagin destacat per la seva tasca, i molt especialment d'aquelles que corren el risc de desaparèixer.

Objectius

D'una manera general ens fixem els següents objectius:

- Identificar espais, edificacions i elements de memòria històrica en perill de desaparició, i tot allò considerat patrimoni cultural i que pot ser susceptibles de desaparició, degradació o transformació irreversible.
- Vetllar pel manteniment integral del nostre paisatge cercant els mitjans disponibles a l'administració pública, o canalitzant les reivindicacions adients per aconseguir-ho.
- Decidir actuacions per a cada qüestió que es presenti, i desenvolupar solucions tendents a la protecció del patrimoni.
- Prendre contacte amb aquelles associacions i entitats sensibilitzades en la protecció del patrimoni, per tal de formar xarxes d'actuació i co·laboració.
- Fer recerca històrica d'espais i territoris del nostre àmbit d'actuació, sobretot dels que no n'hi hagi cap o amb poc coneixement.

Per poder aconseguir aquestes finalitats proposem a mode de llista incompleta de possibilitats:

- Trobades informals, però rigoroses (cafè, tertúlies...) a l'entorn d'un tema que propiciï relació, intercanvi de coneixement, informació històrica, etc.
- Efectuar rutes d'interpretació i coneixement dels entorns dels barris amb contingut de divulgació històrica.
- Fer exposicions sobre els barris o qualsevol aspecte que sigui d'interès ciutadà i que serveixi per divulgar aspectes del patrimoni.
- Revisar el catàleg de Patrimoni per veure en quin estat estan tots els seus elements protegits.
- Fer un cens d'elements patrimonials que considerem que cal defensar o divulgar i fer-ne fotografies (prendre exemple de l'Arxiu històric Roquetes-Nou Barris)
- Prendre contacte amb associacions veïnals dels barris del districte per veure com tracten el tema patrimonial i crear una xarxa de col·laboració en ambdues direccions.
- Suport (no implicació directa) en les reivindicacions que es facin d'espais no protegits, sempre que estiguin dins dels objectius que ens fixem.
- Publicació d'una revista divulgativa i d'opinió sobre qüestions vinculades al patrimoni (previsible núm. 1 a finals 2010)
- Fer alguna jornada sobre el patrimoni convidant altres centres d'estudis.

Pla d'actuació

Per començar iniciem algunes actuacions més focalitzades en els barris d'Horta, el Guinardó i la Font d'en Fargues i d'altres d'actuació general a tots els barris. Ens fixem el següent pla d'actuació:

- Prendre contacte amb totes les associacions veïnals i entitats culturals del Districte per establir xarxa de col·laboració mútua en els objectius que ens hem fixat.
- Difondre els estudis arqueològics, divulgatius i científics, del conjunt de la vil·la romana de can Cortada, de cara a la difusió docent i cultural del barri. Retolar els espais per a coneixement de la ciutadania, així com trobar un espai adequat per instal·lar les restes que puguin extreure's del subsòl de la zona que podria ser l'anomenada Torre del Moro, alhora que es podria pensar en un centre d'interpretació de la vil·la romana per a un ús docent i de divulgació cultural (s'ha fet proposta al Districte).
- Estudiar la situació de l'espai del carrer d'Aiguafreda fins al torrent de Carabassa, i l'espai que queda encara de l'antic torrent en confluència amb el passeig Maragall, per tal d'aconseguir la classificació d'element patrimonial d'una zona rural amb riera i torrents. Es proposa pensar en aquesta zona en un sentit més extensiu, d'acord amb la cohesió històrica que el lliga. També es proposa un equipament com a centre d'interpretació de l'ús de l'aigua (riera, fonts, pous, torrents, bugaderes...) segons proposta més extensa (s'ha fet proposta al Districte).
- Estudiar la zona del torrent de Lligalbè, al Guinardó, profundament transformada i a punt de desaparèixer. (s'ha fet proposta al Districte).
- Dissenyar uns itineraris d'interpretació per a tots els barris del Districte amb la intenció de conèixer el territori, la història i d'altres elements d'interès que sovint desconeixem tot tenint-los a la vora.
- Preparar xerrades divulgatives de caire històric per poder presentar en associacions, entitats, escoles, casals, etc., per tal de divulgar aspectes sobre els nostres barris, sobretot.

I en una actuació per a més endavant i en col·laboració amb associacions i entitats:

- Efectuar un cens de tots els elements arquitectònics, paisatgístics, de zones urbanes i naturals, que siguin considerats dignes de rehabilitar i conservar.

Aquesta proposta vol ser una actuació més àmplia de la que ja ha emprès l'administració per catalogar el Patrimoni arquitectònic.

Aquest cens es podria dur a terme amb un seguit d'accions d'entitats cíviques i culturals, escoles, instituts, particulars, etc. amb un pla d'actuació que hauríem de treballar dins de la tasca que ens hem proposat.

El coneixement, la presa de consciència, la constatació d'existència d'elements patrimonials avaluable, el treball o les activitats que es puguin programar amb aquesta qüestió, poden ser primordials perquè la ciutadania s'adoni de tot allò digne de conservar en el seu entorn vital per aconseguir de l'administració una catalogació patrimonial seriosa, efectiva i respectuosa amb l'entorn dels nostres barris.

Per tal d'anar recollint material i informació d'espais que requereixin especial atenció o necessitat d'una recerca històrica, a part d'altres actuacions que es considerin oportunes, hem començat a elaborar uns dossiers de treball com a inici d'aquest recull, que volen ser un inici d'un treball més aprofundit.

***El Pou. Grup d'estudis de la Vall d'Horta
i la Muntanya Pelada***

elpou.grupestudisvhmp@gmail.com

Grup d'Estudis de la
Vall d'Horta i la Muntanya Pelada